

Més!

El penúltim dissabte de novembre va tenir lloc la Jornada Literatura i Educació. “Un diàleg imprescindible”, organitzada per l'Associació de Mestres Rosa Sensat. Des de les deu del matí fins a les sis de la tarda (tan sols amb una pausa per dinar, de dues a tres), els assistents hi vam tenir l'oportunitat de reflexionar sobre tota una sèrie de qüestions de primer ordre relacionades amb el tema de la trobada.

Després de la presentació general de rigor, que va anar a càrrec de Maria Vinuesa en absència de la presidenta de l'entitat (que l'havia de representar en un altre acte), Teresa Duran ens va oferir, per començar, una panoràmica del tot actual, documentadíssima, molt suggerent, crítica i alhora divertida, de la literatura infantil i juvenil en català d'avui: una panoràmica en què van fer acte de presència personatges tan significatius com Donya Audiència, Donya Crisi i Donya Tecnologia; fenòmens tan rellevants com la desaparició de la transmissió oral del patrimoni literari en el context occidental o la importància de les traduccions a Catalunya, i dades tan impactants com els percentatges de públic extracomunitari de l'escola del nostre país o les quatre hores diàries que infants i joves passen davant les pantalles. La conferenciant ens va explicar moltes coses i molt interessants, amb el seu magnífic estil personal i sempre combinant la paraula amb unes imatges fantàstiques, entre les quals una de les més recordades, segurament, serà la de la Blancaneus de Disney ben grassoneta, amb indumentària moderna i fent-se un *selfie* -tota una icona dels temps que vivim-. El públic, naturalment, no hi podia quedar indiferent, i hi va haver un intercanvi molt interessant en relació amb alguns dels aspectes de l'exposició.

Només per aquesta conferència ja valia la pena anar a la jornada. Però la cosa no es va acabar aquí. Després d'esmorzar coca i suc (cosa que sempre s'agraeix molt), vam comptar amb una taula rodona de luxe sobre hàbits lectors, integrada per tres especialistes en literatura infantil i juvenil, dedicats professionalment a tasques educatives i culturals diverses (Mireia Manresa, Joan Portell i Mariona Trabal, que va obrir el foc de les intervencions), i una exalumna de l'Escola Orlandai (on Mariona Trabal és bibliotecària des de fa set anys) que es troba en el seu primer any d'institut. Altra vegada, els coneixements i l'experiència dels tres ponents, juntament amb la magnífica intervenció de la Paula, que hi va posar el toc imprescindible de realitat i vivència directes, van oferir perspectives molt interessants sobre la lectura i l'àmbit educatiu: les seves aportacions sobre la incidència de la biblioteca escolar, sobre què vol dir realment ser un bon lector, sobre la incidència de la figura paterna en l'èxit amb els estudis o sobre l'abisme que separa la primària i la secundària pel que fa als plantejaments i les pràctiques lectores, al costat d'un munt d'altres coses impossibles de resumir aquí, van informar-nos de molts aspectes a tenir en compte que potser no sempre tenim prou presents i van obrir vies diverses de reflexió per comprendre millor què passa amb els hàbits lectors d'infants i joves a casa nostra i, sobretot, per comprendre per què passa.

Va reblar el clau de tots aquests estímuls, per tancar la primera meitat de la jornada, una conversa no tan focalitzada, i més distesa formalment per la desimboltura d'un dels ponents, sobre el paper de la lectura en el desenvolupament personal i social, altra vegada a càrrec de tres veus de prestigi reconegut: Verónica Bronstein, Jaume Cella i Juli Palou. Els dos professors i escriptors i la psicòloga especialista en literatura infantil i juvenil van posar

damunt la taula, entre altres consideracions ben pertinents (i no pas sense una controvèrsia lúdica i cordial entre ells), la utilitat o la inutilitat de la literatura i les possibilitats o els efectes pràctics de reunir els llibres i les famílies perquè treballin junts. El gavadal d'imatges del festival *Petits! Grans! Llibres!* de Sant Cugat en va ser un teló de fons preciós que va permetre al públic visualitzar una part de les explicacions i, potser en algun cas, saber d'una iniciativa que desconeixien.

La intensitat del matí es va complementar, a la tarda, amb tres blocs molt més diferenciats. En primer lloc, es van dedicar tres quarts d'hora a la presentació i exposició d'experiències i documentació dels grups de treball de Rosa Sensat, que van oferir l'oportunitat de conèixer de manera directa als assistents, que anàvem passant pels espais preparats per a la mostra, la seva magnífica feina (una feina que, com és sabut -i si no ho era, ara ja ho és-, va dels llibres a les propostes didàctiques i abasta des de l'escola bressol fins a la secundària, per la qual cosa interessa a tothom). La descoberta de materials literaris i educatius excel·lents, d'aproximacions pràctiques replicables i d'experiències molt productives a l'aula en va ser un aspecte ben destacat.

A continuació, es va reprendre la dinàmica del matí amb una taula rodona que va reunir creadors, traductors i editors, novament, amb una nòmina de primera: per ordre alfabètic, que no d'intervenció, Miquel DescLOT, Dolors Garcia Cornellà, Teresa Guilleumes, Pau Joan Hernández, Montse Ingla i Anna Manso. Tot plegat, per conversar sobre llibres, tant des del punt de vista de la creació com de la recepció (de l'escriptura com de la lectura, doncs). Els participants van compartir iniciacions marcadament diferents a la vida lectora, mirades i vivències professionals molt variades i plantejaments contrastats respecte de temes clau, com la traducció o la importància i el sentit del contacte amb les escoles. Les anècdotes, les perspectives i les opinions es van anar alternant en un intercanvi riquíssim que va oferir molt al públic (per exemple, sobre què passa quan els autors van als centres), sense deixar de generar somriures (i alguna rialla) en diversos moments. La polèmica va sorgir amb motiu del comentari del manifest de la plataforma APE (Autors i Autores en Perill d'Extinció) per part d'una persona de la taula, que va suscitar la intervenció d'una assistent per deixar clar que no es pot fer responsables els centres d'una situació en la qual intervenen molts factors. El sentit de la jornada, de què ningú no podia dubtar ja en aquestes alçades, va quedar encara més diàfan en aquest contrapunt de visions.

Amb una deserció inevitable d'una part del públic atesos el dia i l'hora (passaven quarts de sis de la tarda), va arribar, per acabar, el corol·lari -immillorable, a parer de qui escriu aquestes ratlles- de la jornada. El van posar Teresa Font i Oriol Colomer, que van donar veu a diversos textos de Joan Vinyoli i de Roald Dahl i van fer les delícies dels qui ens vam quedar fins al final. Una jornada sobre literatura i educació no podia desplegar-se sense que els textos hi tinguessin un paper principal, i així va ser per una doble via, perquè les lectures literàries tancaven formalment el cercle d'un protagonisme que, durant tot el dia, havia representat la selecció de títols que van presidir la jornada: una tria preparada per l'organització a partir de les indicacions dels ponents sobre els llibres que els havien marcat personalment, i que l'acte va mantenir com a testimonis presencials des del principi.

Com es pot veure per tot el que s'ha dit fins aquí, valia realment la pena dedicar una part del cap de setmana a assistir a una jornada com aquesta. De fet, el plantejament en feia preveure l'èxit donada la importància dels continguts

i el nivell dels ponents, però la coincidència, al matí, amb la III Jornada Pedagògica de LECXIT podia haver fet que l'assistència se'n veiés afectada. Que unes cent seixanta persones, d'acord amb l'organització, decidíssim acollir-nos a la proposta de Rosa Sensat, per tant, confirma l'encert de la iniciativa. Tothom en va quedar ben satisfet. Així ho indicaven les cares, els comentaris entre les intervencions, els intercanvis a la segona planta durant l'exposició de la feina dels grups o les impressions compartides en els (pocs) moments de descans. Sens dubte, l'interès del tema i les veus autoritzades que en venien a parlar, amb una bona predisposició encomiable, van fer de la jornada l'èxit que va ser.

Tanmateix, cal dir que s'hi va trobar a faltar més temps per poder assimilar, debatre o comentar tot allò que s'explicava (hi va haver molta informació concentrada). I també hauria valgut la pena donar més espai a la feina dels grups de treball, francament significativa en molts sentits. Lluny de fonamentar cap crítica negativa, aquests dos arguments avalen la necessitat de donar continuïtat a la jornada. Perquè hi ha moltes coses a dir, a pensar i a plantejar, sobre literatura i educació; i hi ha molta gent disposada a fer-ho. No sembla gens forassenyat, doncs, repetir l'any vinent, i potser estructurar la jornada (o jornades?) de manera que la dinàmica sigui més esponjada i permeti, justament, poder gaudir-ne amb més calma i aprofundir una mica més. Si és viable, és clar. Ho esperarem amb ganes i il·lusió. Després de l'experiència, no podem sinó exclamar, tot emulant el petit drac del conte homònim d'Emily Gravett: "Més!".

Neus Real (Universitat Autònoma de Barcelona).
Assistent a la Jornada Literatura i Educació. "Un diàleg imprescindible".
Associació de Mestres Rosa Sensat, 22 de novembre de 2014